

IRODALOM.

E. Veyssier, De la Methode pour l'enseignement scolaire des langues vivantes. 2e édition. Paris. Belin Frères. 1905. XVI+204. l.

Ez a munka tájékoztatóul kíván szolgálni a kezdő nyelvtanároknak, elmélkedésre akarja serkenteni őket, s egységes irányelvek megállapításával egyengetni óhajtja a módszeres eljárás egyöntetűségét.

Az előttünk lévő második kiadást még egy előszó előzi meg, mely az 1902-iki középiskolai reform óta az élő nyelvek tanításában hivatalosan elfogadott direkt módszernek előnyeit és hátrányait fejtegeti. Túlzásoktól tartózkodva a nyelvnek szóbeli gyakorlása mellett az írásbeli gyakorlásnak, a fordításnak s a nyelvtannak is megfelelő teret kíván biztosítani. A szókincsnek három nagy csoportját különbözteti meg: a köznapi beszéd szókincsét (*vocabulaire usuel ou courant*), az irodalmi nyelvét (*v. littéraire*), végül a tudományos nyelv szókészletét (*v. scientifique*). E három közül a szellemi képzés szempontjából legfontosabbnak tartja az irodalmi nyelv szókincsét, a tudományos nyelvnek számtalan elágazásával, végtelen specializálódásával kapcsolatban pedig arra a következtetésre jut, hogy szűkebbre kell fogni a nyelvtanításnak sokat felölelő programját.

Maga a mű négy részre oszlik. Az első azzal a kérdéssel foglalkozik, minő helyet foglal el s milyen szerepet tölt be az élő nyelvek tanulmánya a középfokú oktatás egészében. A második rész az élő nyelvek iskolai tanítása módszerének legáltalánosabb alapelveit s elméleti kifejtését adja. A harmadik a módszernek alkalmazásáról vagyis a gyakorlati eljárásokról értekezik, végül a negyedik a német nyelv és irodalom tanulmányának az erkölcsi és értelmi képzés szempontjából való nagy fontosságát tárgyalja.

Az egész munkán bizonyos józan egyeztető szellem, a szélsőségek kerülése s a helyes középútnak folytonos keresése vonul végig. A szerző pl. védelmébe veszi a latin nyelvet, s kifejezi azt a meggyőződését, hogy a latin valamikor ismét nemzetközi nyelvvé fog válni. Az élőnyelvi tanítás céljának kitűzésében meg akarja egyez-

tetni a hasznosság szempontját a nevelő v. irodalmi céllal, még pedig úgy, hogy a mindennapi nyelvet (*langage usuel*) tanítsuk az alsó fokon, a nagy írók olvasását pedig hagyjuk a felsőbb osztályokra. A szerző tudatában van annak, hogy igazi gyakorlati nyelvtanítás az iskolában, tömegtanítás mellett meg nem valósítható, mindazáltal úgy véli, hogy az olvasás, írás és beszéd hármias célja közül egyiket sem szabad elmellőznünk.

A módszer alapelveiről és elméletéről szóló résznek bevezető soraiban erősen hangsúlyozza a szerző, hogy a nyelveket gyakorlati úton lehet megtanulni. Az élő nyelv megtanulásának egyetlen biztos és gyors módja a külföldi tartózkodás. Az iskolai együttes oktatásnak a való élettől annyira elütő viszonyai között, már csak az óráknak csekély száma miatt is, teljesen lehetetlen valamely idegen nyelvre megtanítani. A középiskolában a növendékek csak tanulnak németül és angolul, de nem tanulnak meg. Az iskolának tehát tudnia kell magát korlátozni, a tanítandó anyagot bölcs körültekintéssel kiszemelni, s ennek megtanításában mesterkélt légköréhez képest a természetes eljárások helyett mesterséges eszközöket alkalmazni.

A fődolog az, hogy a módszer változatos és hajlékony legyen, ne pedig merev. A legelső osztályokban a *méthode maternelle* ajánlatos; a középsőkben a nyelvtani, a felsőkben az irodalmi szempont az uralkodó. A legelső megtanulandó szóknak konkrétaknak és gyakran előfordulóknak kell lenniök. A beszédgyakorlatok a környező tárgyakra vonatkozzanak s a tárgyalt olvasmányok körül forogjanak, továbbá foglalják magukban a legközönségesebb társalgásbeli szólásformákat. A középső osztályoknak a nyelvtani szerkezet megismerésén kívül főfeladata a szókincsnek alapos kibővítése és megszilárdítása. A beszédgyakorlatok itt is tovább folynak, de már nem állanak előtérben. A legfelső fokon a jeles írók olvasása és magyarázása a cél.

A műnek a gyakorlat emberét leginkább érdeklő harmadik részében az eddig kifejtett módszeres elveknek gyakorlati alkalmazását látjuk. *Szövegi gyakorlatok* főcím alatt külön-külön fejezetek szólnak a kiejtésről, az olvasásról, a leckéknek felmondásáról, a beszédgyakorlatokról, az anyanyelvből élő szóval való fordításról, a szóbeli elmondásról és a szövegek magyarázatáról. E fejezetekből emeljük ki a következőket: az idegen szónak kiejtése, legalább a kezdőfokon, mindig előzze meg a szónak leírását. Juttassunk a fülnek a nyelvi oktatásban nagyobb szerepet; ne legyen a tanulók előtt a nyomtatott szöveg, hogy az idegen szóknak megértése ne a szem útján menjen végbe. 20—25 szónál, 8 nyolcszótagos verssornál, 4—5 prózában írt sornál többet nem kell feladnunk. Bőséges útbaigazításokat kapunk a beszédgyakorlatoknak tárgykörére vonatkozólag.

Ezeknek legfőbb kellékük az, hogy konkréték, a tanulóknak életviszonyaiból, környezetéből vettek, a valóságon alapulók, ne pedig kohloltak legyenek. A mindennapi társalgásban leggyakrabban előforduló szólásmódok közül a leginkább szükségeseket, mintegy 150—200-at, szintén meg kell tanítanunk. Az *írásbeli gyakorlatok* között az írásról és tollbamondásról, az írásbeli fordításokról, végül a szabaddolgozatokról s ezeknek különféle tárgyairól sok hasznos dolgot olvashatunk.

A két fejezetből álló negyedik részben a német nyelvi és irodalmi oktatásnak az erkölcsi és értelmi nevelésben való közreműködését taglalja az író. Erősen hangsúlyozza, hogy az olvasmányok kiszemelésében elsősorban az erkölcsi szempontok az irányadók. (Nagyon ellenzi Heine olvastatását.) Úgy vélekedik, hogy az olvasókönyvek szerkesztőinek meg kell engednünk a szövegeknek megváltoztatását, mert a költői alkotás tiszteletbentartásánál is előbbvaló a gyermek tisztelete. Igen elismerőleg nyilatkozik végül a német tudomány fejlettségéről, és hivatkozik arra a nagy haszonra, melyet a német nyelvnek birtokában lévőek a német tudományos irodalomból meríthetnek.

Mint bevezető methodikus művet haszonnal olvashatják Veysier könyvét mindazok, kik élő idegen nyelvek iskolai tanításával foglalkoznak.

Dr. Nagy József.

Külföldi lapszemle.

Revue Internationale de l'Enseignement. Szerkeszti Picavet Ferenc. 27. évfolyam. 1907. 1., 2., 3., 4. szám.

A kereszténység történetéről a jelenkorban (97—115. l.) Debisdour A. a Sorbonne-on előadásokat tartott és megnyitó beszédében jelzi álláspontját; célja nem a tényeket előadni, hanem bírálni; kiszinezi az albigensek, a hugenották, a camisardok üldözését, elítéli Bossuet és XIV. Lajos politikáját és a keresztény Franciaország történetében csak a türelmetlenséget látja; az egyház minden ellensége előtte jámbor, derék hazafi; de következetlen, amikor magát és elvtársait a vallási közöny és hibrid liberalizmus képviselőjének mondja, mert fanatizmusuk a középkori egyháznál is mélyebb.

A spanyol tanévet megnyitó beszédében (Altamira R. 116—121. l.) Jimeno Amalio közoktatásügyi miniszter, aki tanár volt, jellemzi a népoktatást és kifejti programját. Az iskolákban sok kívánni való. Az elemi iskolák nagy részében nincs illemhely, egy tartomány 429 iskolája közül 400-nak nincs víz-vezetéke, Albacetában 11 iskola csak az ajtón át kap világosságot és friss levegőt s 72-nek nincs deszkázott padlója; az iskolák gyakran temetők, fogházak tőszomszédságában vannak (nálunk a győri áll. főreáliskola); a szükséges építkezé-